

הפצאות, ואינה ספילה אליו, כונני בוחרי. שגאים מחזין לזעיר הגדיל, או מאייים מחזין חנה כבר ידעת, כי המלכות נקרא ארז"י, אלו בנקבא ונקמת, חנה כמו שהזכיר אינו וגם עתה כקטנותה לוקחת שם זה, ותרמות בו, וקרא גדול עד שיגמורו כל המחזין לזכוס (ש) אך הוא בסדר מנין חשבון, ולא ממש שם הוא נקראת נערה ובגרות, כמו שבאי"ו כי שלשה מחזין אלו (ק) אלא שהם שנים ואלפין וחתיף, הם בנימטרא תקפיא, כי אלו המחזין דקטנות, הם דיינים ותוקין גמורי ונתחבר עמהם עד שנים עשר ויום אחד, ודי לך בהערהא שם אלקיים האמצע שהוא המשוש, הוא בנימטרא תרע"א, בחשבון ארז"י במילואו, השבתי לך חטובה, כאשר עיניך חוזינה אמנם בעיבור שני דמוחין, או כבר ידעת, איך משרים, ואחא שלום וכל אשר לך שלום.

סון התי"ת זעירי, נעשה כלי בית קיבול למוח חזרת, ועליום שני שלשים של תי"ת, לזיווום בסוד הערתו ואם המלי שזויה שם באחורי התי"ת עולה עמו, ובשארית שם במקום הערת, (ר) כי כל שלשה בחינות שיש לנקבא במו האמצעי, שהם: דעת, תי"ת, יסוד, הנה נתבאר ענין האשה שעולה עמו, אינה יורדת.

נקראת קטנה סמיע, רק ה' תתאה, כי אין לה רק מדה אחת, אחר כך נקראת קטנה, אחר קרית של נקבת, הוא, הלא האשה עד שנים עשר שנים ויום אחד נקראת קטנה, ורבינו שנים אלו הוא, כי הלא האשה אינה נוקמת, אלא עד תקון האדם, והוה שאמר הספיק לא טוב היות האדם לבדו וכו', כי החילה היינו הנוקבא בסוד צלע אחת, הוא בזמן היות אחורי התי"ת זעירי, בסוד ה' תתאה, ובאשר נתקן האדם שהוא זעיר תגדיל לגמרי, אחר כך נתקן הנוקבא, כי אחורי גדלות הזכר עדיין נתקן הנוקבא, כי אחורי גדלות הזכר, הוא חורב א"ל ולי אהא אומר, אמור אל כהנים, שהי ורג נוב עיר הכהנים, ונמצא שהכריחו דעתו על שאל, באיזה אופן שיהיה, אם

יש לשאל דבר אחד קשות, הוא, כי ראינו בספרי הקבלה, ובספרי חזונו, ובספרי הסוד, ובספרי הקנה בן קנה וצלחה, כי בשעה שהאל מתעסק בבריאה, אינו יודע, וכשיהיה באצילות הוא יודיעה הכריחה, אם כן קשה לדברי רז"ל (א) על פסוק, ואמר ה' אל משה אמור אל הכהנים, מלך ראשון שיעמד לישראל, ידקר חורב ורג נוב עיר הכהנים, ונמצא שהכריחו דעתו על שאל, באיזה אופן שיהיה, אם

הגזרות ומראה פקודמות

- (ב) גזרה טובה: כשהטוב כי מחזין אלו, שם המחזין לזכוס מה הוא נקראת נערה ותר (עיה שם אלקים וראשון החזיון הם בנימטרא תוקף וכו', פ"ב)
- (ג) ציל תי"ת שכל ג' בתי אלו יש לנקבא בער (ח) תאריך מ לא מדויק כי רבתי תאריך האמצעי (עיה שם) ותי"ת גזרה היא עיר ארז"י פרץ (שער הגלגלים הקדמה ליה דף קע"ט ט"ב בשו"ת ז' ובהרב שער המעשה פרק י')
- (ד) חסד כאן רציל לזכוס בו, כי הנקבא שיון והאשהו עי"ש)
- (ה) מרדש רבה וקרא פרישה כי ז'.

בבריאה, אם באצילות וא"כ נמצא שהכריחה על כל פנים, וההשגחה שהי"ת כוירי וזלחה היא, כי אמת באצילות ידעתה אבל יש פה באדם לבחור זולתה, כמו שאמר הכתוב, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת המות ואת הפות חיה ואת הרע ובהחת ביהים לבחור חתיה אתה חודעה, הרי מכאן מובן, שהכריחה ממשיה שאלי, וכן הכתיב מוכיח שהוא בחירה, שנאמר ובהחת וגם לז"ל, שארית (ב) אין רע יגיד, חוטא ומשיב עור משביעה לשקר, שהרי הוא יודע בו שהוא מלמעלה, כי למעלה באצילות הכל פשוט, משיבועי חתי צדיק ואל חתי רשע, אם נאמר שיש ידעתה, נמצא ואין אותה ידעת יורדת למטה הכריח על האדם, כי אין שבר ועונש, ואין בחירה ויצון למעלה וז"ס הלא אח עינו ליעקב נאום ה', ואתה את יעקב, וכי הטיית אומר שכמו יעקב לו ידעתה, כי עשו, כי כבר העידה בתורה, כי יעקב יושב ארליים, ועשו עובד ע"ז, והטיית בוחר בצדיק, וא"כ מהו זה שאמר הטיית אד"כ, ואתה את יעקב, זה צדיק וזה רשע, אלא הכונה היא, בעל בחירה ויצון, כמו שאמר הכתוב כי יעקב לא יש שבר ועונש, וז"ס הלא אח עשו ליעקב נאום ה', שהוא עתיקא קדישא, כמו שפי' באורא, כי נשבעתי נאום ה', כי נאום ה' הוא ע"ק, על כן אמר יש לכם לשמוע בקולי ולקבל מלכות עליכם, כי בהרתי ביעקב, ואף שהוא כמו עשו, וגם אם נאמר שיש ידעתה מוכרחה, אין צורך לא לחורה ולא למצות, כי כבר הכרח האדם במעשיו, וגם מאמר ר' תננאי בן עקשיא אומר, רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצות, אם נאמר שיש ידעתה מוכרחה, אין צורך בהרבות המצות, אלא הכריחה היא, כי למעלה באצילות יש ידעתה, ואין ידעת הרע של האדם יורד מלמעלה, כי נשאר שם, וכיד האדם שהוא בעל בחירה, חזקור הענין היטב, והמצא השוכח על אמתוה, לבחור בזולתה, על כן צוהה התורה מצותיה, ואתה שלום, וכל אשר לך שלום.

הגזרות ומראה פקודמות

- (א) דף י"ג ע"ב, ותי"ת בחרתי היא עיר סביב (ז) גדה ל':
- (ב) כי"ז פנאי ג', תחומא וירא י"ח, במית, רלג: ר"ב: ח"ב קסא: ותר חדש מי. פס. ע"ה:
- (ג) דף י"ג ע"ב, ותי"ת בחרתי היא עיר סביב (ז) גדה ל':
- (ד) דף י"ג ע"ב, ותי"ת בחרתי היא עיר סביב (ז) גדה ל':

תם וזשלם שבה לאל בורא עולם

## ידיעה ובחירה לבעל שם טוב

ספר בעל שם טוב על התורה - פרשת בראשית ב' (כתר שם טוב ח"ב די"ג ע"ג)

בראשית ברא אלהים וגו', לתרץ הקושיא שהקשו כל הראשונים ז"ל למה לא ברא הקב"ה את העולם קודם זמן הזה, דהרי פעולה הוא תמיד טובה מהעדר, ולמה נשתנה רצונו ית"ש מלא רוצה לרוצה, בעת שברא, ולא מקודם לזה, הרי הוא ית"ש אינו בעל שינויים, ע"ד דכתיב (מלאכי ג' פסוק ו') אני ה' לא שניתני:

והתירוץ על זה, דהוא ית"ש אינו דומה לפועל בשר ודם, כי פועל בשר ודם, החכמה שיש לו עתה לא היה לו מקודם, וחכמתו הוא קניינית, וגם הוא בעל חסרון, ע"ד משל, שמפני שהוא צריך מקום לדור בו, על כן כשקנה חכמה לבנות לו בית אז הוא בונה לעצמו בית, אבל הוא ית"ש חכמתו עצמיית ולא קניינית, וגם אינו בעל חסרון, ולכן זה הרצון שעלה ברצונו לברוא את העולם, לא שנתחדש לו זה הרצון בעת בריאת העולם, אלא שכמו שהוא ית"ש קדמון כן רצונו קדמון, ומקדמת דנא היה מיד רצונו לבראות את העולם בעת הזה שברא אותו ולא קודם לכן, ולכן בעת שנברא העולם נברא ממש בעתו ובזמנו, כמו שהיה ברצונו הקדום לברוא אותו בעת הזה דווקא, ואם כן שפיר לא היה לו שום שינוי רצון כלל:

והראיה לזה, דהרי העולם שיהיה לעתיד לבא, עולם שכולו שבת, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם (ברכות די"ז ע"א), ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, וודאי מעלתו יותר גדולה מן מעלת העולם שהוא עתה, ופעולה טובה כזו בוודאי גם כן יותר טובה מן ההעדר, ולמה לא הקדימו הקב"ה אלא שכל זה צריך לבוא בעתו ובזמנו דווקא, כמו שדרך השבת לבא דווקא אחר ששת ימי החול, כן הוא בענין בריאת העולם שאף על פי שידע הש"ת שפעולה טובה מהעדר, אף על פי כן התנגד רצונו ית"ש לידיעתו, כי מקדמת דנא, כמו שהיה ידיעתו שהפעולה טובה, כך היה מיד רצונו שלא לעשות הפעולה מיד, עד שיבא העת, ולכן עזב את הידיעה ונמשך אחר הרצון, וקודם הבריאה היה דרך משל עולם שכולו שבת וזהו שאמר הכתוב (קהלת ג') את הכל עשה יפה בעתו, גם את העולם, וזהו סוד עמוק והמשכיל יבין:

וזהו עצמו פירוש ענין הידיעה והבחירה החפשית שנשארה לאדם, שלא יוקשה איך שייך שכר לצדיק ועונש לרשע, הלא ידע אל ויש דעה בעליון, וצפה והביט עד סוף כל הדורות, וידע מראש שזה יהיה צדיק, ואם כן מוכרח הוא להיות צדיק, ולא יתכן לו שכר, וגם ידע שזה יהיה רשע, ולא יתכן לעונש, כיון שלא היה יכול לשנות ידיעתו יתברך שמו:

אבל זה אינו כי הגם שיש לו ית"ש ידיעה, מכל מקום הרצון שלו הוא שייטיבו מעשיהם, כי על כן נתן לנו כל התורה והמצוות לעשות רצונו ית"ש, ואם כן הרי הרצון שלו הוא מתנגד להידיעה שמתחלה המחשבה, ולכן יכול האדם להיות נמשך אחר הרצון של הש"ת ולא אחר הידיעה, שהרצון יכריח את הידיעה (ב) כיון שאין חפץ להש"ת בידיעה זו ובמעשה זה, והידיעה היתה שלא לרצון, ואם ירצה האדם ייטיב מעשיו כמו שהוא הרצון של הש"ת, ולא יוריד וישלשל לעצמו את הידיעה, כי הידיעה של הרע נבראה לנסיון הצדיקים, כמו שכתוב (בפ' ראה) כי מנסה ה' אלהיכם אתכם, כי עולם הזה הוא עולם הנסיון, שנשלחה הנשמה להיותה בנסיון בעולם הזה, שאם יעשה החטא יטה אחרי הידיעה, ואם לא יעשה החטא הרי יטה אחרי הרצון והציווי, המתנגד להידיעה, שעל זה נאמר (בפ' ויקרא) אשה ריח ניחוח לה', שהוא נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, והבן זה היטב:

\* \* \*

ובספר דרש טוב בענין רצון מאמר ב' העתיק מס' דברי חיים וז"ל, ראיתי בספר כתב יד בשם הבעש"ט דבורא כל עלמין פינה אורו יתברך ונשאר רשימו, והוא רק יו"ד, נקודה, ונקראת עשרה, כתר מלכות, ומהם נתהוו ברואים בעלי גבול שהוא לכאורה נגד רצונו, דרצונו להיות התפשטות מלכותו וכבודו, והסילוק היה להסתיר, אך רצונו יתברך שיהיה בחידה ורצון, והיודע ומבין באמת, יראה, שכביכול בבחינת הסילוק גנוז הרצון שיהיה בחירה ורצון ולעשות טוב, וכזה ממש הוא בבריאה בפועל בזה העולם, הנה נסתר הטוב, ומתפתים לעשות רצון החומר, ונקרא להט החרב המתהפכת, וזה תכלית הבריאה כנראה בהשקפה ראשונה, אבל בהבנה היטב יראה שהתכלית הוא שבעל הבחירה ורצון יהפוך הרע לטוב, לעשות רק על פי התורה הקדושה, ואז יכנע הרע ויתחפך לטוב ויתגלה האור סילוק קדושה דמעיקרא, וזאת נקרא גילוי עתיק, שנעתק בראשית הבריאה שיהיה בחירה, וכשכובש יצרו אז נתגלה הטוב, כן תורף דברי הקדוש הנ"ל, עכ"ל: (ספר מקור מים חיים - פרשת בראשית)